

॥ २६ ॥ इतिशांतिप० रा० नै० भारतभा० द्विसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७२ ॥ ॥ ७३ ॥ राज्ञेति अग्रमेयीगहनौ अनंतरशीघ्रमेवपुरोहितः कार्यो भवेत् ॥ १ ॥ धर्मात्मेति धर्मसाधकः ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

राजाविभर्तिरुपाणिराज्ञासर्वमिदं धृतं ॥ २६ ॥ इति श्री महाभारते शांतिप० राजध० द्विसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७२ ॥ ॥ ७३ ॥ भीष्म उवाच राज्ञापुरोहितः कार्यो भवेद्विद्वान्बुधश्रुतः ॥ उभौ समीक्ष्य धर्मार्थावप्रमेयावनंतरं ॥ १ ॥ धर्मात्मा मंत्रविद्ये षां राज्ञां राजन्युरोहितः ॥ राजा चैव गुणो ये षां कुशलं तेषु सर्वशः ॥ २ ॥ उभौ प्रजावर्धयतो देवान्सर्वान्सुतान्पितॄन् ॥ भवेयातां स्थितौ धर्मश्रद्धेयौ सुतपस्विनौ ॥ ३ ॥ परस्परस्य सुहृदौ विहितौ समचेतसौ ॥ ब्रह्मक्षत्रस्य संमानात्प्रजासुखमवाप्नुयात् ॥ ४ ॥ विमाननात्तयोरेव प्रजानश्च ये रेव हि ॥ ब्रह्मक्षत्रं हि सर्वेषां वर्णानां मूलमुच्यते ॥ ५ ॥ अत्राप्युदाहरंती ममिति हासपुरातनं ॥ ऐलकश्यप संवादं तन्निबोधयुधिष्ठिर ॥ ६ ॥ ऐल उवाच यदा हि ब्रह्म प्रजहाति क्षत्रं क्षत्रं यदा वा प्रजहाति ब्रह्म ॥ अन्वग्वलं कतमेऽस्मिन् भजंते तथा वर्णाः कतमेऽस्मिन् धियंते ॥ ७ ॥ कश्यप उवाच दृढं राष्ट्रं क्षत्रियस्य भवति ब्रह्मक्षत्रं यत्र विरुद्धा तीह ॥ अन्वग्वलं दस्यवस्तद्भजंते तथा वर्णं तत्र विदंति संतः ॥ ८ ॥ नैषां ब्रह्मचर्यं धेते नो तपुत्रानगर्गरो मथ्यते नो जयंते ॥ नैषां पुत्रावेदमधीयते च यदा ब्रह्म क्षत्रियाः संत्यजंति ॥ ९ ॥ नैषामर्थो वर्धते जातु गेहे नाधीयंते सुप्रजानो यजंते ॥ अपध्वस्ता दस्युभूता भवंति ये ब्राह्मणान्क्षत्रियाः संत्यजंति ॥ १० ॥ एतौ हि नित्यं संयुक्तावितरेतरधारणे ॥ क्षत्रं वै ब्रह्मणो योनिर्योनिः क्षत्रस्य वै द्विजाः ॥ ११ ॥ उभावेतौ नित्यमभिप्रपन्नौ संप्राप्तुर्महतीं संप्रतिष्ठां ॥ तयोः संधिर्भिद्यते चेत्पुणस्ततः सर्वं भवति हि संप्रमूढं ॥ १२ ॥ नात्र पारंलभते पारगामी महागाधेनौ रिव संप्रपन्ना ॥ चातुर्वर्ण्यं भवति हि संप्रमूढं प्रजास्ततः क्षयसंस्था भवंति ॥ १३ ॥ ब्रह्मवक्षोरक्ष्यमाणो मधुहं मचवर्षति ॥ अरक्ष्यमाणः सततमश्रुपापं च वर्षति ॥ १४ ॥ नैव ह्यचारी चरणादपेतो यदा ब्रह्म ब्रह्मणि तत्राणमिच्छेत् ॥ आश्चर्यतो वर्षति तत्र देवस्तत्राभीक्ष्णं दुःसहाश्चाविशंति ॥ १५ ॥

पन्नौ अन्योन्यशरणौ क्षत्रशरणं ब्रह्मतपस्यति ब्रह्मशरणं क्षत्रं जयतीति भावः ॥ १२ ॥ अत्र ब्रह्मक्षत्रयोर्वियोगे संप्रपन्ना विपन्ना ॥ १३ ॥ मधुसुखं अश्रुदुःखं पापं नरकं ॥ १४ ॥ नैषां त्रियं ब्रह्म ब्राह्मणजातिर्ब्रह्मचारी चरणात् अधीतशरवातः अपेतः दस्युभिर्वारितः सन् ब्रह्मणि विवेध्येत व्येत्त्राणं रक्षणं इच्छेत् रक्षितुरभावात्तदा देवस्तत्र आश्चर्यतो वर्षति तत्र वर्षं अत्यंतदुर्लभमित्यर्थः दुःसहाः मारीदुर्भिक्षादयः अब्रह्मचारीनाश्चर्यत इति च प्रष्टे ब्रह्मचरणादपेतत्वाद्ब्रह्मचारी वेदाध्ययनरून्यः सन् तत्राणमिच्छेत्तर्हितवाश्चर्यतोऽपि न वर्षतीति योज्यं ॥ १५ ॥